

KNJIŽNICE HRVATSKOGA VOJNOG UČILIŠTA „DR. FRANJO TUĐMAN“ – EDUKACIJA KNJIŽNIČARA ZA EDUKACIJU KORISNIKA

“DR. FRANJO TUĐMAN” CROATIAN DEFENCE ACADEMY LIBRARIES – EDUCATION OF LIBRARIANS FOR USERS EDUCATION

Alma Lušetić

alusetic@morh.hr

Hrvatsko vojno učilište „Dr. Franjo Tuđman“, Knjižnica

UDK / UDC 027.7:355:37(497.5)

Stručni rad / Professional paper

Sažetak

Knjižnice Hrvatskoga vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“ visokoškolske su knjižnice čija je glavna uloga pružanje potpore u obrazovanju kadeta na studijskim programima Vojno inženjerstvo i Vojno vođenje i upravljanje, uspostavljenima na HVU-u kao sastavnici Sveučilišta u Zagrebu 2014. godine te studijskom programu Vojno pomorstvo Sveučilišta u Splitu od 2018. godine, kao i u razvoju nastavnih procesa i znanstvenoistraživačkog rada na HVU-u „Dr. Franjo Tuđman“.

Sveučilišno okruženje postavilo je niz izazova knjižničarima Knjižnica HVU-a – stjecanje novih kompetencija postalo je nužnost. Rad prikazuje tijek edukacije knjižničara Knjižnica HVU-a od početaka intenzivnih priprema za uspostavu sveučilišnih studijskih programa 2012. godine. Pokazalo se kako je usvajanje novih znanja promijenilo i proširilo poslovanje, ostvarilo kvalitetniju komunikaciju s korisničkom zajednicom i osnivačem te otvorilo put prema edukaciji korisnika.

Cljučne riječi: edukacija knjižničara, Knjižnice Hrvatskoga vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“, Knjižnice Oružanih snaga Republike Hrvatske, knjižnične usluge, vojne knjižnice

Summary

Croatian Defence Academy “Dr. Franjo Tuđman” Libraries are higher education libraries whose main role is providing support to study programmes: Military Engineering and Military Leadership and Management, established at the CDA as constituents of the University of

Zagreb in 2014, and the Military Naval Studies Programme of the University of Split in 2018. Moreover, they contribute to the development of teaching processes and scientific research work at the “Dr. Franjo Tuđman” CDA.

The university environment presents challenges for the CDA librarians – acquiring new competencies has become a necessity. The paper illustrates the course of the CDA librarians’ education since the very beginning of intensive preparations for the establishment of university study programmes in 2012. It also shows how the acquiring of new knowledge changed the library’s activities enhancing user education and thus enabling a better communication with the user community and its founder.

Key words: education of librarians, Libraries of the Armed Forces of the Republic of Croatia, Libraries of the Croatian Defence Academy “Dr. Franjo Tuđman”, library services, military libraries

Uvod

Hrvatsko vojno učilište „Dr. Franjo Tuđman“ (dalje u tekstu HVU) središnja je visokoobrazovna vojna ustanova Oružanih snaga Republike Hrvatske¹ (u daljnjem tekstu OSRH), čija je primarna uloga školovanjem pripremati i osposobljavati časnike, dočasnike i državne službenike u Oružanim snagama Republike Hrvatske za provedbu zadaća Oružanih snaga određenih njihovim strateškim dokumentima, misijama i zadaćama.²

Knjižnice HVU-a centar su knjižnično-informacijske djelatnosti na HVU-u „Dr. Franjo Tuđman“,³ ali i OSRH-a u cijelosti. Visokoškolske knjižnice pružaju potporu u obrazovanju kadeta te razvoju nastavnih procesa i znanstvenoistraživačkog rada na HVU-u kao sastavnici Sveučilišta u Zagrebu⁴ od 2014. godine i Sveučilišta u Splitu od 2018. godine.⁵ Istodobno pružaju potporu cjeloživotnom obrazovanju pripadnika OSRH-a u svim programima rastuće vojne izobrazbe časnika i dočasnika OSRH-a⁶ koji se provode u Centru vojnih škola „Petar Zrinski“ (Ratna škola, Zapovjedno stožerna škola, Časnička škola, Dočasnička škola i Škola stranih jezika), ali i unapređuju

¹ Oružane snage Republike Hrvatske. [citirano: 2019-02-14]. Dostupno na: <http://www.osrh.hr>

² Jakopčić, M. Ključni trenuci u razvoju Hrvatskog vojnog učilišta Dr. Franjo Tuđman. // 25 godina Hrvatskog vojnog učilišta Dr. Franjo Tuđman: zbornik / ur. R. Dumančić. Zagreb: Hrvatsko vojno učilište Dr. Franjo Tuđman, 2016. Str. 48. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://repositorij.vojni.unizg.hr/islandora/object/vojni%3A108/datastream/FILE0/view>

³ Knjižnice Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“. [citirano: 2019-02-15]. Dostupno na: <https://www.morh.hr/knjiznica-i-citaonica>

⁴ HVU „Dr. Franjo Tuđman“ – MORH. [citirano: 2019-02-14]. Dostupno na: <https://www.morh.hr/hvu-dr-franjo-tudman-2019>

⁵ Isto.

⁶ Isto.

ju vojnostručna znanja, nacionalnu i opću kulturu svih pripadnika OSRH-a. Jedine su knjižnice u Republici Hrvatskoj kojima je u žarištu interesa građana iz područja obrane i vojnih znanosti te znanstvenog polja Vojnoobrambenih i sigurnosno-objavljajnih znanosti i umijeća.⁷ U mreži Knjižnica HVU-a djeluju tri knjižnice s knjižničnim fondovima koji tematski slijede podjelu rodova vojnih snaga: Knjižnica Zagreb s građom iz područja kopnene vojske, Knjižnica Split s mornaričkom građom i Knjižnica Zadar⁸ s građom iz područja zrakoplovstva i protuzračne obrane. Ciljna su korisnička populacija Knjižnica HVU-a oko 15 000 pripadnika OSRH-a,⁹ a posebna se pozornost pridaje kadetima (oko 500 godišnje na HVU-u), polaznicima raznih vojnih izobrazbi (oko 700 godišnje) te djelatnicima HVU-a (oko 400).

Edukacija knjižničara Knjižnica HVU-a

Najnovija faza razvoja HVU-a započela je 2012. godine pripremama za pokretanje novih dodiplomskih studijskih programa u sklopu integracije HVU-a sa Sveučilištem: Vojno vođenje i upravljanje i Vojno inženjerstvo, koji su se počeli provoditi 2014. godine.¹⁰ Ulazak HVU-a u sastav Sveučilišta u Zagrebu,¹¹ kao i snažan razvoj informacijskih tehnologija te rastuća i sve dinamičnija digitalna okolina koja je promijenila način komunikacije i života uopće, potaknuli su i potrebu unapređivanja kvalitete i vrsta usluga Knjižnica HVU-a. Uočeno je, međutim, kako znanja stečena formalnim visokoškolskim knjižničarskim obrazovanjem (i to u svih djelatnika školovanih prije početka masovne primjene informacijske i komunikacijske tehnologije, a pogotovu digitalne transformacije društva) i vještine i alati kojima su knjižničari raspolagali, nisu dostatni za uvođenje željenih novina te da ih je nužno osuvremeniti. Znanja iz područja informacijskih tehnologija, vještine pretraživanja i vrednovanja informacija u digitalnoj okolini, znanja o postupcima izgradnje i upravljanja digitalnim zbirkama, razumijevanje zakonskih okvira u digitalnom svijetu, poznavanje bibliometrijskih i scientometrijskih analiza, promotivnih aktivnosti i zagovaranja i drugih novina suvremena knjižničarstva valjalo je sustavno nadograditi na tradicionalna knjižničarska znanja bibliografske jezgre.

⁷ Knjižnice Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“. Nav. izv.

⁸ Knjižnica Zadar podupire studijski program aeronautike na Fakultetu prometnih znanosti koji se provodi po modelu Civilno-vojno školovanje „Kadet“. Usp. Vojni studijski programi. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://vojni.unizg.hr/pilot>

⁹ Oružane snage Republike Hrvatske. Nav. izv.

¹⁰ Barić, S. Hrvatsko vojno učilište od Domovinskog rata do sveučilišne zajednice. // 25 godina Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“: zbornik / ur. R. Dumančić. Zagreb: Hrvatsko vojno učilište „Dr. Franjo Tuđman“ 2016. Str. 14. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://repositorij.vojni.unizg.hr/islandora/object/vojni%3A108/datastream/FILE0/view>

¹¹ HVU „Dr. Franjo Tuđman“ – MORH. Nav. izv.

Spremni na usavršavanje, knjižničari preuzimaju aktivnu ulogu u potrazi za konkretnim znanjima potrebnima za ostvarivanje planirana razvoja Knjižnica HVU-a. Počinju pohađati radionice Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara¹² (u daljnjem tekstu CSSU) te aktivno sudjelovati na predavanjima, stručnim skupovima, okruglim stolovima, tribinama i drugim događanjima u organizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Zagrebačkoga i Hrvatskoga knjižničarskog društva.

Isprva pojedinačno i povremeno pohađanje pokoje radionice financirano osobnim sredstvima zainteresirana djelatnika, s vremenom i ulaskom u redoviti godišnji plan financiranja Ministarstva obrane Republike Hrvatske (MORH) prešlo je u planiranu, poticanu i redovitu aktivnost. Također, potiče se polaganje stručnih knjižničarskih ispita (za zvanje knjižničar, djelatnika raspoređenih u Knjižnice HVU-a Split i Zadar), kako radi stjecanja potrebnih znanja, tako i uvjeta za raspored propisanih *Zakonom o knjižnicama*.¹³

Na početku preobrazbe HVU-a koje pratimo, u kalendaru 2012. godine zabilježene su dvije radionice CSSU-a Komunikacijske i kolaboracijske tehnologije te Digitalne zbirke: temelj izgradnje digitalne knjižnice, koje je pohađala jedna djelatnica podmirujući troškove kotizacije osobnim sredstvima. Godine 2013. broj programa edukacije knjižničara Knjižnica HVU-a povećao se na sedam, a odabrani programi mogu se svrstati u dva tematska područja. Problematiku vezanu uza specijalne i visokoškolske knjižnice te knjižnični menadžment knjižničari su pratili na radionici CSSU-a Specijalne knjižnice, predavanjima National Library of Greece and Greek Academic Libraries i Organizacija visokoškolskih knjižnica Slovenije, stručnom skupu 13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Knjižnice: kamo i kako dalje te okruglom stolu Knjižnice i suvremeni menadžment: Kako i zašto biti vidljiviji i prisutniji?. Drugo tematsko područje odnosilo se na pretraživanje i objavljivanje informacija na mreži s dvije radionice u organizaciji CSSU-a: Izrada mrežnih stranica s CMS sustavom WordPress te Pretraživanje i upravljanje informacijama na internetu. Kotizacije za radionice CSSU-a još proizlaze iz osobnih sredstava djelatnika, no sudjelovanje na 13. danima specijalnih i visokoškolskih knjižnica podmiruje MORH, čime financiranje stručnog usavršavanja djelatnika Knjižnica HVU-a unosi u svoj proračun i ono postaje redovito.

Godina 2014. prva je godina provođenja studijskih programa Vojno vođenje i upravljanje te Vojno inženjerstvo u sklopu Sveučilišta u Zagrebu. Te je godine poslovanje u Knjižnicama HVU-a uvelike napredovalo: uveden je integrirani knjižnični program ZaKi¹⁴ te je papirnato poslovanje napokon postalo automatizirano. Primje-

¹² Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <http://cssu.nsk.hr>

¹³ Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. // Narodne novine 17(2019); 98(2019).

¹⁴ Skupni katalog sustava ZaKi. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://katalog.zaki.com.hr/>

na automatizirane bibliografske obrade građe zahtijevala je ponajprije početno osposobljavanje knjižničara, a zatim i stalno usavršavanje i nadogradnju u svim modulima obrade. Tako je početnu obuku te tri radionice katalogizacije i dvije radionice klasifikacije, koju su održali djelatnici Knjižnica grada Zagreba (KGZ), pohađalo osam djelatnika Odsjeka knjižnica (četiri iz Knjižnice Zagreb, dva iz Knjižnice Split i dva iz Knjižnice Zadar), a ova se edukacija nastavila učenjem u radnom procesu, odnosno stalnom stručnom potporom djelatnika KGZ-a u vezi s pitanjima nastalim u svakodnevnu radu. Osim edukacije za rad u programu ZaKi, u program usavršavanja uvrštene su radionice iz pretraživanja i objavljivanja informacija na mreži s naglaskom na otvorenome pristupu – Knjižnice i otvoreni pristup znanstvenim informacijama (CSSU), kao i Stručni skup u povodu 10. obljetnice Hrvatskoga arhiva *weba*. Te su godine Knjižnice HVU-a, kao dio Sveučilišta u Zagrebu, ušle u sustav Matične službe za specijalne i visokoškolske knjižnice,¹⁵ pa su tako i upute Matične službe i informacije iz mreže spomenutih knjižnica ušle u obzor te oblikovale poslovanje Knjižnica HVU-a.

Godine 2015., zbog preuzimanja, revizije i otpisa opsežnih knjižničnih fondova drugih ustrojbenih cjelina OSRH-a, bilo je manje sudionika na radionicama. Ipak, uveden je novi modul obrade u programu ZaKi te je održano 13 radionica predmetne obrade, a znanja su proširena i novim temama na radionici CSSU-a, Bibliometrijske usluge knjižnica – metrički pokazatelji o časopisima, te stručnom skupu 14. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Knjižnice: kamo i kako dalje?.

Godine 2016. održane su 23 radionice za rad u programu ZaKi, i to 15 iz predmetne obrade, četiri iz katalogizacije, a u četiri radionice knjižničari su educirani i za rad u modulu Nabava (novi automatizirani dio poslovanja). Te je godine (kao ishod stalne reinventarizacije postojećeg, i obrade novog fonda od uvođenja ZaKi-ja 2014. godine) u e-katalogu postojao dovoljan broj zapisa koji poslije edukacije u modulu Posudba omogućuju pokrenuti elektroničku knjigu upisa korisnika te automatiziranu posudbu građe.

Uz edukacije knjižničara na radionici Bibliometrijske usluge knjižnica – indeksiranost i citiranost znanstvenih radova (CSSU), stručnom skupu Predmetna obrada: pogled unaprijed te uza sve teme, koje pod naslovom Knjižnice: fizički, virtualni i pravni prostor za usluge i korisnike donosi 41. skupština HKD-a, na HVU-u se provodi mrežni tečaj za rad u Merlinu,¹⁶ na kojem, uz nastavno osoblje, sudjeluju i dvije djelatnice Knjižnice Zagreb.

pages/search.aspx?¤tPage=1&searchById=-1

¹⁵ Portal matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <http://maticna.nsk.hr>

¹⁶ Sustav za e-učenje Merlin. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://moodle.srce.hr/2019-2020>

Godine 2017., kad su završili spomenuti poslovi na preuzimanju, reviziji i otpisima viškova knjižnične građe ustrojbenih cjelina OSRH-a, broj polaznika i programa edukacija uvelike je porastao. Održane su još dvije dodatne radionice katalogizacije te radionica obrade elektroničke građe u ZaKi-ju. Pet radionica CSSU-a, koje pohađa od četiri do šest djelatnika po radionici, i dalje proširuju spoznaje iz najaktualnijih područja knjižničnoga poslovanja, posebice mogućnosti pristupa informacijama u digitalnu okruženju i konteksta koje ono donosi: Otvorena znanost i uloga knjižnica; Autorskoppravna pitanja u kontekstu izgradnje otvoreno dostupnih digitalnih repozitorija; Digitalne zbirke: temelj izgradnje digitalne knjižnice; Arhiviranje weba: identifikacija, obrada, arhiviranje i korištenje u Hrvatskom arhivu weba; ISBD – objedinjeno izdanje: katalogizacija omeđene i neomeđene tiskane građe, a praćeni su i 15. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Povezivanje i suradnja: prilike i izazovi, okrugli stol Knjižnice i suvremeni menadžment: Alternativni izvori financiranja, te Tribina o dostupnosti znanstvenih informacija u okviru projekta E-izvori: stanje, očekivanja, problemi.

Godine 2018. održane su dvije radionice obrade serijskih publikacija (novi modul ZaKi-ja) i obrade digitalizirane građe, a za djelatnike Knjižnica Split i Zadar dvije dodatne radionice katalogizacije. Te su godine u središtu pozornosti bile teme slobodnoga pristupa informacijama te zagovaranje načela Europske unije i održiva razvoja u sljedećih deset programa: Službene publikacije i državne informacije u europskim knjižnicama, 8. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama o temi Knjižnice i alternativna (druga) istina; IFLA-ina radionica Uloga knjižnica u provođenju UN 2030 Agende i ciljeva održiva razvoja; Uloga i mogućnosti knjižnica u ostvarivanju globalnih ciljeva održivog razvoja UN Agende 2030 (42. Skupština HKD-a); okrugli stol Uloga stručnog knjižničarskog društva danas: zagovaranje načela Europske unije; tribina E-izvori: izazovi i perspektive jačanja konkurentnosti hrvatske znanstvene i visokoškolske zajednice i radionica e-Izvori: iskustva i planovi; radionica Elektronički izvori znanstvenih i stručnih informacija u okviru projekta e-Izvori. Uza spomenute, održane su i dvije tradicionalne knjižničarske teme: Načela i struktura Pravilnika za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima te Vrednovanje knjižnica: razvoj poslovanja utemeljena na dokazima, kao i tri *webinara* o pretraživanju elektroničkih baza podataka – Mendeley i Science Direct, Bibliometrijski pokazatelji u vrednovanju znanstvene produktivnosti, te ProQuest Central i SciTech Premium Collection. Također, voditelji Knjižnica Zagreb, Split i Zadar sudjelovali su u radionici stručnog usavršavanja za djelatnike MORH-a i OSRH pod nazivom Upravljanje promjenama.

Do svibnja 2019. godine knjižničari Knjižnica HVU-a pratili su tribinu Analiza ostvarenih ciljeva projekta Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija e-Izvori, stručne skupove Kriva je Knjižnica i Izgradnja, upravljanje i evaluacija zbirki, 16. dane specijalnih i visokoškolskih knjižnica te programe

ZKD foruma Nove PRiče iz knjižnice i O čemu govorimo kad govorimo o poticanju čitanja.

Promocija Knjižnica HVU-a i edukacija korisnika

Svrha pohađanja spomenutih edukacija i programa sa sadržajima iz suvremena knjižničarstva bila je nadograditi postojeće knjižničarske kompetencije dohvaćanjem novih znanja, vještina i sposobnosti te primjenom novostečenih znanja unaprijediti kvalitetu knjižničnog poslovanja Knjižnica HVU-a, poboljšati postojeće i razviti nove usluge, proširiti i ostvariti bolju komunikaciju s korisničkom zajednicom i osnivačem. Osim najvažnijega pomaka u kvaliteti poslovanja (poslije uvođenja sustavne i redovite nabave građe)¹⁷ nakon uvođenja programa ZaKi-ja i automatizacijom poslovanja u Knjižnicama HVU-a, važna je promjena načinjena u komunikaciji s korisničkom i širom zajednicom – promotivnim aktivnostima koje su donijele brzu i pozitivnu reakciju zajednice, kako povećanjem broja korisnika, tako i boljim statusom Knjižnica u percepciji korisnika i HVU-a kao institucije. Uz početne aktivnosti prezentacija Knjižnica i usluga za polaznike obrazovnih programa HVU-a, započinje se s izradom i distribucijom promotivnih materijala u tiskanom obliku (npr. *Vodič kroz knjižnice HVU-a „Dr. Franjo Tuđman“*). Zatim se polje predstavljanja nastavlja u digitalnu okruženju: knjižnice dobivaju svoje mjesto na intranetu i internetu. Prvi se put organiziraju izložbe i promocije, a prezentacije Knjižnica za polaznike izrastaju do predstavljanja stručnoj knjižničarskoj i široj društvenoj zajednici, kao i radionica iz informacijske pismenosti uključenih u program obrazovnih aktivnosti kadeta od akademske godine 2019./2020.

Prateći zabilježene aktivnosti Knjižnica HVU-a, vidi se da je 2012. godine održano pet prezentacija o knjižničnim fondovima i uslugama u Knjižnicama HVU-a za nove polaznike vojnih izobrazbi u akademskoj godini 2012./2013. (Ratna škola, Zapovjedno stožerna škola, Časnička i Dočasnička škola, Vojnodiplomatska izobrazba). Prezentacije Knjižnica na isti su način održane i 2013. godine za pet skupina korisnika te su postale redovita aktivnost za nove polaznike vojnih izobrazbi i goste HVU-a iz zemlje i inozemstva. Iste godine voditeljica Knjižnice Zagreb polaže stručni ispit za zvanje diplomiranoga knjižničara te tako ispunjava uvjete *Zakona o knjižnicama*¹⁸ za raspored na mjesto voditelja knjižnice. Na valu promjena pokrenu-

¹⁷ Usp. Lušetić, A. Knjižnice Hrvatskoga vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“ – preobrazba za 21. stoljeće. // 15. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Knjižnice: kamo i kako dalje?: položaj knjižničarske zajednice u sustavu kulture, visokog obrazovanja i znanosti: knjižnica kao posrednik znanstvenih i stručnih informacija: Knjižnice. Solidarnost. Društvo / ur. D. Mašina Delija i K. Kalanj. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2019. Str. 65–73.

¹⁸ Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. Nav. izv.

tih uključivanjem HVU-a u sveučilišnu zajednicu, Knjižnica Zagreb uspijeva unaprijediti postupak nabave knjižnične građe te ostvaruje prvu nabavu prema konkretnim potrebama korisnika i zahtjevima Knjižnice.¹⁹ U promotivne svrhe, za prikaz nabavljene građe i privlačenje korisnika, s naglaskom na nove korisnike knjižnica, organizirana je prva Izložba nove knjižne građe Knjižnice HVU-a Zagreb. Kako bi imala što veći odjek u zajednici, izložba je održana u lipnju i rujnu. Za tu izložbu tiskani su i distribuirani plakati.

Godine 2014. Knjižnice HVU-a predstavljaju se već uobičajenim prezentacijama novim polaznicima vojnih izobrazbi HVU-a (pet skupina korisnika), ali i polaznicima vojne škole iz inozemstva kojima je uz prezentaciju pripremljena i izložba stručne vojne građe HVU-a u ulozi nakladnika te druge građe kojom se koristilo u vojnim izobrazbama HVU-a. Novi model sveučilišnog obrazovanja koji se provodi od 2014. godine u Knjižnicu dovodi i kadete prvi put upisane u programe Vojno vođenje i upravljanje i Vojno inženjerstvo, a Knjižnica se promovira i predavačima sa Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Ljubljani. Izložba nove knjižne građe predstavlja građu nabavljenu za potrebe Knjižnice Zagreb u 2014. godini. Oglašavana je plakatima te pozivnicama intranetom upućenim na adrese ustrojstvenih cjelina, djelatnika i polaznika HVU-a.

Iste godine formulirane su misija i vizija Knjižnica HVU-a, dizajnirani su novi promotivni letci, a podaci o Knjižnicama i njihovim fondovima te aktualne novosti postavljeni su i redovito se objavljuju na platformi za e-učenje HVU-a Ilias.²⁰ No kao što je već istaknuto, najvažniji kvalitativni pomak u poslovanju donosi uvođenje programa ZaKi-ja te postavljanje OPAC-a Knjižnica HVU-a na mrežu: elektronički katalog i svi relevantni podaci o Knjižnicama HVU-a sada su dostupni i otvoreni za pretraživanje i široj zainteresiranoj zajednici. E-katalog Knjižnica HVU-a²¹ svečano je promoviran u povodu Dana HVU-a u prosincu 2014. godine, a snimka s promocije emitirana je i na HRT-u. Poslovi na preuzimanju knjižničnih fondova ustrojbenih cjelina OSRH-a te reviziji i otpisima viškova knjižnične građe utjecali su i na zastoj u razvoju novih načina komunikacije i usluga 2015. i 2016. godine. Godine 2015. održano je samo šest prezentacija Knjižnica HVU-a te Izložba nove knjižne građe u povodu Dana HVU-a. Velik je napredak ipak postignut angažmanom Knjižnica HVU-a u rješavanju nedoumica u vezi s pristupom bazama podataka elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu za polaznike i djelatnike HVU-a, a s obzirom na specifičan status HVU-a unutar Sveučilišta u Za-

¹⁹ Usp. Lušetić, A. Nav. dj. Str. 69-70.

²⁰ The Open Source Learning Management System Ilias. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://www.ilias.de/en>

²¹ Skupni katalog Knjižnica HVU-a. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://k-hvu.zaki.com.hr>

grebu. Pristup je omogućen kadetima, nastavnom i znanstvenom osoblju HVU-a. Knjižnice su započele s promocijom e-izvora ponajprije među nastavnicima, a zatim individualnom edukacijom korisnika za pretraživanje i korištenje bazama podataka. Godine 2016. održana je još jedna Izložba nove knjižne građe. Djelatnica Knjižnice HVU-a Split te je godine položila stručni ispit za zvanje knjižničara.

Godine 2017. niz je novih aktivnosti u promociji knjižnične djelatnosti u OSRH-u. HVU započinje s organizacijom Dana otvorenih vrata HVU-a u čijem su programu i Knjižnice HVU-a. Uz najatraktivnije vojne sadržaje predstavljaju se kao važno mjesto u obrazovnom sustavu HVU-a te jedine specijalne knjižnice na teritoriju RH koje prikupljaju građu iz područja obrane i znanstvenog polja Vojnoobrambenih i sigurnosno-obavještajnih znanosti i umijeća.²² Upravo kako bi se istaknula ta posebnost Knjižnica HVU-a i detaljnije upoznalo najširi krug djelatnika OSRH-a o zbirkama koje su često izazivale iznenađenje polaznika svojom širinom i dubinom, osmišljen je i svim vojnim postrojbama u RH distribuiran plakat *Knjižnice HVU-a*. Iz suradnje s Knjižnicama grada Zagreba nastala je ideja o postavljanju izložbe Nacionalne kampanje za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom I ja želim čitati, čime Knjižnice HVU-a iskaču iz okvira očekivanih tema institucije u sklopu koje djeluju te pobuđuju veliko zanimanje djelatnika. Posterskom prezentacijom Knjižnice HVU-a: preobrazba za XXI. stoljeće, knjižnična djelatnost OSRH-a predstavljena je na stručnom skupu o knjižničarstvu 15. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica. To je bio prvi nastup Knjižnica HVU-a u stručnoj javnosti od osnutka OSRH-a 1991. godine, a osim potrebe predavljanja vrijednih aktivnosti, osmišljen je kao prigodna svečanost obilježavanja 25. obljetnice HVU-a.

Godine 2018. održano je šest prezentacija Knjižnica za širu društvenu i stručnu javnost: četiri u okviru Dana otvorenih vrata HVU-a, zatim za učenike osnovne škole s izložbom vojne građe prilagođene osnovnoškolskoj dobi te za knjižničare Knjižnica grada Zagreba u sklopu programa Informativna srijeda. Zaposlenica Knjižnice HVU-a Zadar položila je stručni ispit za zvanje knjižničara.

Konac akademske godine 2017./2018. donio je važnu novinu – edukaciju djelatnika HVU-a na radionici Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu Elektronički izvori znanstvenih i stručnih informacija u okviru projekta e-Izvori.²³ Kako je uočeno nedovoljno korištenje e-izvorima na HVU-u te slabo poznavanje mogućnosti koje nude, knjižničari Knjižnica HVU-a uložili su dodatne napore u njihovoj promociji te organizaciji ove radionice za djelatnike HVU-a. Radionicu je pohađalo pedesetak nastavnika, znanstvenika i knjižničara HVU-a u tri skupine, a važno je reći da je ovo bila prva edukacija brojnih djelatnika HVU-a čija je organizacija po-

²² Knjižnice Hrvatskoga vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“. Nav. izv.

²³ Portal elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <http://baze.nsk.hr/projekt-e-izvori>

vjerena knjižničarima HVU-a. Nastavljajući se na program edukacije djelatnika o elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija, 2019. godine započelo se i s programom povećanja informacijske pismenosti kadeta. Kadetima četvrte i pete godine održana su dva predavanja Pretraživanje znanstvenih i stručnih informacija, s posebnim naglaskom na e-izvore.

Knjižničarski skupovi prigoda su i za daljnju prezentaciju stručnoj zajednici, pa su tako izlaganjem Knjižnice HVU-a „Dr. Franjo Tuđman“: Nabava za 21. stoljeće, Knjižnice HVU-a prvi put predstavile svoje specifične fondove na stručnom knjižničarskom skupu Izgradnja, upravljanje i evaluacija zbirki. Niz nastupa nastavljen je na 16. danima specijalnih i visokoškolskih knjižnica, izlaganjem Knjižnice HVU-a „Dr. Franjo Tuđman“ – knjižnična djelatnost u labirintu zakona, te posterom Knjižnice HVU-a „Dr. Franjo Tuđman“: edukacija knjižničara za edukaciju korisnika, koji je podloga za ovaj rad. Noć knjige u Knjižnicama HVU-a prvi je put obilježena programom Tomislav Bašić – junak romana *Sinovi svetoga Josipa* u Knjižnici HVU-a Split.

Zaključak

Usporedivši usluge i način komunikacije Knjižnica HVU-a prije i poslije opisana višegodišnjega stalnog stručnog usavršavanja knjižničara, pohađanjem edukacija i programa sa sadržajima iz suvremena knjižničarstva, čini se da je nadogradnja temeljnih knjižničarskih kompetencija dohvaćanjem novih znanja, vještina i sposobnosti te njihovom primjenom uspjela unekoliko unaprijediti kvalitetu knjižničnoga poslovanja Knjižnica HVU-a, poboljšati postojeće i razviti nove usluge, proširiti načine i ostvariti bolju komunikaciju s korisničkom zajednicom i osnivačem.

Stalno stručno usavršavanje knjižničara u društvu koje se snažno razvija pod utjecajem informacijskih tehnologija i virtualnog svijeta i više je nego nužno. Knjižničar koji želi biti kvalitetan sudionik društvene zajednice u kojoj djeluje te razvijati nove usluge i aktivnosti koje unapređuju poslovanje mora ići (najmanje) ukorak s vremenom, biti aktivan i spreman na usvajanje novih znanja i vještina te razvijanje kompetencija.

Literatura

Barić, S. Hrvatsko vojno učilište od Domovinskog rata do sveučilišne zajednice. // 25 godina Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“: zbornik / ur. R. Dumančić. Zagreb: Hrvatsko vojno učilište „Dr. Franjo Tuđman“, 2016. Str. 11-15. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://repositorij.vojni.unizg.hr/islandora/object/vojni%3A108/datastream/FILE0/view>

- Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <http://cssu.nsk.hr>
- HVU „Dr. Franjo Tuđman“ – MORH. [citirano: 2019-02-14]. Dostupno na: <https://www.morh.hr/hvu-dr-franjo-tudman-2019>
- Jakopčić, M. Ključni trenutci u razvoju Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“. // 25 godina Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“: zbornik / ur. R. Dumančić. Zagreb: Hrvatsko vojno učilište „Dr. Franjo Tuđman“, 2016. Str. 43-51. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://repozitorij.vojni.unizg.hr/islandora/object/vojni%3A108/datastream/FILE0/view>
- Knjižnice Hrvatskog vojnoga učilišta „Dr. Franjo Tuđman“. [citirano: 2019-02-15]. Dostupno na: <https://www.morh.hr/knjiznica-i-citaonica>
- Lušetić, A. Knjižnice Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“ – preobrazba za 21. stoljeće. // 15. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Knjižnice: kamo i kako dalje?: položaj knjižničarske zajednice u sustavu kulture, visokog obrazovanja i znanosti: knjižnica kao posrednik znanstvenih i stručnih informacija: Knjižnice. Solidarnost. Društvo / ur. D. Mašina Delija i K. Kalanj. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2019. Str. 65-73.
- Oružane snage Republike Hrvatske. [citirano: 2019-02-14]. Dostupno na: <http://www.osrh.hr>
- Portal elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <http://baze.nsk.hr/projekt-e-izvori>
- Portal matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <http://maticna.nsk.hr>
- Skupni katalog Knjižnica HVU-a. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://k-hvu.zaki.com.hr>
- Skupni katalog sustava ZaKi. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://katalog.zaki.com.hr/pages/search.aspx?¤tPage=1&searchById=-1>
- Sustav za e-učenje Merlin. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://moodle.srce.hr/2019-2020>
- The Open Source Learning Management System Ilias. [citirano: 2020-07-07]. Dostupno na: <https://www.ilias.de/en>
- Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. // Narodne novine 17(2019); 98(2019).